

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
W ZESPOLE PLACÓWEK SPECJALNYCH
W TCZEWIE**

„Wybierz pracę, którą kochasz, a nie będziesz musiał pracować nawet przez jeden dzień w swoim życiu”

Konfucjusz

WSTĘP

U podstaw wprowadzenia Wewnętrzzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w szkole leży przekonanie, że środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w kształtowaniu decyzji zawodowych uczniów. Rozwój zawodowy jest procesem przebiegającym w czasie, ciągłym i nieodwracalnym. Jest wspólny dla wszystkich osób.

Obecnie na rynku pracy obowiązuje strategia uczenia się przez całe życie. Strategia ta wymaga umiejętności podejmowania ważnych decyzji — poczynając od określenia swoich zainteresowań, wyboru szkoły ponadpodstawowej, decyzji o wyborze zawodu i miejsca pracy czy sposobach podnoszenia swoich kwalifikacji. Dlatego słuszne jest obecne podejście dzisiejszej edukacji do prowadzenia działań z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego na wszystkich szczeblach kształcenia.

Europejskie standardy gwarantują uczniom dostępność i powszechność usług doradczych na terenie szkoły. Również przepisy w polskim prawie oświatowym zobowiązują placówki oświatowe do przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia. Poradnictwo zawodowe dla osób z niepełnosprawnością, stanowi swoisty segment poradnictwa zawodowego, bywa też określane mianem poradnictwa rehabilitacyjnego. Wynika to z uznania poradnictwa za ważny element rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością.

Proces poradnictwa rehabilitacyjnego jest nastawiony na samopoznanie i rozwój osoby rehabilitowanej oraz na ułatwienie jej podejmowania racjonalnych decyzji dotyczących wyboru zawodu lub aktywnego uczestnictwa w placówkach prowadzących rehabilitację społeczną i zawodową po ukończeniu szkoły.

PODSTAWA PRAWNA

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r. poz.325);
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1675);
3. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo Oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 ze zm. 996, 1000, 1290, 1669) – art. 47 ust. 1 pkt. 3, lit. c i 1 pkt. 4, art. 98 ust 1 pkt. 16, art. 109 ust 1 pkt. 7;
4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2017.1591 z dnia 25 sierpnia 2017 r.);
5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej;
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 59);

CELE GŁÓWNE

- Przygotowanie uczniów do wyboru dalszej ścieżki edukacyjno – zawodowej.
- Określenie własnych predyspozycji, cech osobowości, temperamentu, zainteresowań, talentów, mocnych stron i umiejętności.
- Przygotowanie uczniów do podejmowania samodzielnych i trafnych wyborów edukacyjno – zawodowych.
- Przygotowanie rodziców do efektywnego wspierania dziecka w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych.
- Wskazanie źródeł oraz gromadzenie informacji pod postacią bazy danych edukacyjno informacyjnych w obszarze doradztwa zawodowego.
- Współpraca z instytucjami wspierającymi WSDZ.

CELE OGÓLNE NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH EDUKACYJNYCH.

Cel ogólny preorientacji zawodowej dla przedszkola:

- wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami najbliższymi ich otoczeniu;
- kształtowanie postawy pracy i motywacji do działania;
- pobudzanie i rozwijanie zainteresowań dzieci oraz stymulowanie ich pro-zawodowych marzeń.

Cel ogólny orientacji zawodowej w klasach I – III SP:

- wstępne zapoznanie z różnorodnością zawodów na rynku pracy;
- pobudzanie i rozwijanie zainteresowań , pasji i uzdolnień;
- rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji.

Cel ogólny orientacji zawodowej w klasach IV – VI SP:

- poznawanie własnych zasobów;
- zapoznanie uczniów w wybranymi zawodami i rynkiem pracy;
- kształtowanie pozytywnych i proaktywnych postaw wobec pracy i edukacji;
- stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Cel ogólny doradztwa zawodowego w klasach VII – VIII SP

- przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery;
- wspieranie w procesie podejmowania świadomych i samodzielnych decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów, uzdolnień i predyspozycji;
- informacja na temat rynku pracy i systemu edukacji w Polsce (oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych, zasady rekrutacji, terminarz rekrutacyjny, źródła informacji edukacyjnych).

Cel ogólny doradztwa zawodowego w klasach I-III Szkoły Branżowej Pierwszego Stopnia

- przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania i dokonywania zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających poznawanie własnych zasobów oraz analizę informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele szczegółowe:

Uczniowie:

- poznanie siebie i kształtowanie umiejętności analizy swoich mocnych i słabych stron;
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania zasobów osobistych oraz wykorzystania swoich talentów i potencjału w budowaniu dalszej drogi edukacyjnej;
- poszerzanie umiejętności planowania i zarządzania swoim czasem oraz konsekwentnego dążenia do realizacji planów;
- kształcenie umiejętności pracy w zespole;
- kształcenie umiejętności prezentowania swojej wiedzy i umiejętności;
- przygotowanie do radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych: egzamin, adaptacja do nowych warunków, poszukiwanie pierwszej pracy;
- rozpoznanie swoich możliwości i ograniczeń w zakresie zadań zawodowych;
- kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy;
- kształcenie umiejętności zdobywania informacji na temat różnych grup zawodowych, charakterystyki pracy, oczekiwań pracodawców i przeciwwskazań zawodowych

- poznanie aktualnego rynku pracy, oczekiwań pracodawców oraz możliwości zatrudnienia na lokalnym, krajowym i międzynarodowym rynku pracy;
- kształcenie umiejętności autoprezentacji;
- poznanie reguł związanych z rynkiem pracy osób niepełnosprawnych;
- poznanie struktury systemu kształcenia w Polsce;
- kształcenie umiejętności pozyskiwania informacji o ofertach edukacyjnych, źródłach zawodoznawczych;

- poznanie zasad rekrutacji do szkół programowo wyższych;
- przygotowanie do wyzwań współczesnego świata, elastyczność i otwartość na zmiany kwalifikacji zawodowych, zawody przyszłości;
- kształcenie umiejętności przygotowania dokumentów rekrutacyjnych, aplikacyjnych;
- poznanie instytucji wspomagających planowanie ścieżki edukacyjno –zawodowej oraz umiejętność korzystania z ich pomocy.

Nauczyciele:

- uwzględniają i realizują treści, zadania z zakresu doradztwa zawodowego w ramach realizacji własnych planów pracy
- wspierają rodziców i uczniów w procesie wyboru przez dziecko przyszłej ścieżki edukacyjno – zawodowej
- stosują różnorodne metody, techniki, formy aktywizujące uczniów / dzieci do realizacji wybranych założeń, zadań z zakresu doradztwa zawodowego

Rodzice:

- planują wspólnie z dzieckiem jego karierę edukacyjną i zawodową
- wspierają dzieci w wyborze przyszłej ścieżki edukacyjno - zawodowej
- posiadają informację o możliwościach, umiejętnościach, preferowanych wartościach, zdolnościach i zainteresowaniach, ale także o ograniczeniach dziecka.

Cel ogólny doradztwa zawodowego

w Szkole Specjalnej Przyspasabiającej do Pracy

- Celem edukacji uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi jest efektywne przygotowanie uczniów do dorosłości, w tym w praktycznym przysposobieniu do podjęcia zatrudnienia na otwartym/chronionym rynku pracy.
- utrwalanie i poszerzanie zakresu już zdobytej wiedzy i umiejętności, doskonalenie już posiadanych kompetencji społecznych, zdolności adaptacyjnych i kształcenie nowych umiejętności umożliwiających samodzielne, niezależne funkcjonowanie uczniów w przyszłości.

Cele Szczegółowe :

- rozwijanie zaradności, wspomaganie autonomii i niezależności życiowej uczniów;
- doskonalenie kompetencji społecznych, pozwalających zbudować pozytywny obraz samego siebie i pokonać lęk przed otoczeniem;
- rozwijanie w uczniach postawy ciekawości, otwartości i poszanowania innych;
- rozwijanie umiejętności dbałości o własne zdrowie i innych osób oraz umiejętności tworzenia środowiska sprzyjającego zdrowiu;
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za samodzielnie dokonywane wybory i podejmowane decyzje (przewidywanie skutków własnych decyzji, wyciąganie wniosków i przewidywanie konsekwencji swoich działań);
- rozwijanie umiejętności komunikacyjnych i budowania relacji z innymi osobami odpowiednio do pełnionych ról społecznych;
- kształtowanie umiejętności współzycia i współpracy oraz komunikowania się na zasadach otwartości, partnerstwa i wzajemności;
- zapewnienie uczniom dostępu do różnych źródeł informacji i opanowanie umiejętności korzystania z nich;
- stymulowanie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego przez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnej;
- przygotowanie do wykonywania, indywidualnie i zespołowo, różnych prac, mających na celu zaspokajanie potrzeb własnych i otoczenia;
- kształtowanie kompetencji społeczno-zawodowych istotnych z punktu widzenia samostanowienia w dorosłym życiu;
- kształtowanie kluczowych kompetencji zawodowych ucznia;

- kształtowanie prawidłowej postawy uczniów wobec pracy, w aspekcie motywacji, kompetencji i zaangażowania w pracę;
- kształtowanie umiejętności oceny własnych kompetencji zawodowych, w tym umiejętności praktycznych;
- kształtowanie umiejętności autoprezentacji;
- kształtowanie umiejętności praktycznych do podjęcia zatrudnienia na otwartym lub chronionym rynku pracy, w tym udziału w praktykach wspomaganych;
- kształtowanie umiejętności zdobywania, utrzymywania i wypowiedzania zatrudnienia;
- rozwijanie kreatywności uczniów oraz ich uzdolnień i zainteresowań;
- kształtowanie umiejętności organizowania bezpiecznego wypoczynku i czasu wolnego przez podejmowanie różnych aktywności;
- zwiększenie zakresu możliwości przygotowania ucznia do podejmowania decyzji w zakresie wyboru celowej aktywności po zakończeniu edukacji (w tym w warsztacie terapii zajęciowej, środowiskowym domu samopomocy, zakładzie aktywności zawodowej, zakładzie pracy chronionej, na otwartym rynku pracy), w zależności od indywidualnych predyspozycji, możliwości i ograniczeń;
- wyposażenie ucznia w takie umiejętności i wiadomości, które pozwolą mu na korzystanie –na miarę indywidualnych możliwości –z jego wolności i praw człowieka.

Zadania szkoły

- tworzenie warunków niezbędnych do zapewnienia uczniowi komfortu psychicznego, poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego i akceptacji, wspierających aktywność i uczestniczenie ucznia w życiu klasy i szkoły.
- tworzenie warunków i sytuacji sprzyjających doskonaleniu umiejętności samoobsługowych uczniów oraz ich zaradności życiowej niezbędnej w codziennym życiu.
- tworzenie szans edukacyjnych i rozwojowych poprzez właściwe połączenie oczekiwań oraz wymagań na tle umiejętności, indywidualnych potrzeb ucznia i jego otoczenia.
- poszukiwanie skutecznych strategii wprowadzania zmian oraz nowych doświadczeń, aby radzenie sobie z trudnościami życiowymi wzmocniało u uczniów poczucie ich autonomii i odpowiedzialności.
- pomoc i wsparcie uczniów w tworzeniu i realizowaniu planów życiowych, motywowanie do osobistego zaangażowania
-

- .zapoznanie uczniów z rynkiem pracy, z uwarunkowaniami prawnymi polskiego rynku pracy, przygotowanie uczniów w do poruszania się po tym rynku, przygotowanie do aktywnego uczestnictwa w różnych formach życia społecznego i kulturalnego na równi z innymi członkami zbiorowości, pełnienia różnych ról społecznych, w tym przygotowanie do załatwiania różnych spraw osobistych w urzędach i innych instytucjach udzielających także wsparcia osobom niepełnosprawnym, w tym porad prawnych.
- dokonywanie wielospecjalistycznej, kompleksowej oceny umiejętności niezbędnych w dorosłym życiu i opracowywanie na jej podstawie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, z naciskiem na rozwój kompetencji społecznych i zawodowych oraz przygotowanie do dorosłego życia i zatrudnienia
- wykorzystywanie naturalnych sytuacji życia codziennego do dalszego rozwijania umiejętności komunikacyjnych uczniów, umiejętności prowadzenia rozmowy, odpowiednio do pełnienia ról społecznych, a także umiejętności czytania i pisanie oraz umiejętności matematycznych, przydatnych w codziennym funkcjonowaniu.
- zapewnienie uczniom kompleksowej oferty dalszego rozwoju kompetencji komunikacyjnych przy wykorzystaniu bazy dydaktycznej i terapeutycznej, z uwzględnieniem specjalistycznych, nowoczesnych metod oraz technik.
- zapewnienie uczniom udziału w zajęciach rewalidacyjnych, wspierających ich rozwój, zgodnie z zaleceniami zawartymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wynikami wielospecjalistycznych ocen funkcjonowania uczniów i mających wpływ na możliwości kształcenia ogólnego oraz realizację treści podstawy programowej. Specjaliści prowadzący zajęcia rewalidacyjne mogą prowadzić indywidualne zajęcia z uczniami lub łączyć uczniów z podobnymi problemami rozwojowymi i perspektywami na przyszłość.
- wspomaganie ucznia w podnoszeniu poziomu wiadomości i umiejętności potrzebnych w pracy.
- wsparcie uczniów pomocą doradcy zawodowego, w tym prowadzenie zajęć grupowych i konsultacji indywidualnych.
- zapewnienie dostępu do jakości informacji zawodowej.
- pomoc w zidentyfikowaniu zainteresowań zawodowych oraz w podejmowaniu decyzji związanych z preferencjami predyspozycji ucznia.
- zapewnienie uczniom wsparcia w połączeniu cech osobowości oraz indywidualnych preferencji w wyborze pracy.

- pomoc w wyborze odpowiedniej pracy oraz w rozwinięciu odpowiednich zdolności i umiejętności do wykonywania tej pracy.
- tworzenie warunków do zapoznania się z różnymi rodzajami stanowisk pracy, z różnymi czynnościami pracy. Organizowanie wizyt studyjnych w zakładach pracy.
- nawiązywanie kontaktu z lokalnymi ośrodkami wsparcia oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym z niepełnosprawnością intelektualną i instytucjami promującymi aktywizację społeczną i zawodową tych osób.
- nawiązywanie kontaktu z pracodawcami z różnych sektorów i branż, u których uczniowie mogli by realizować praktyki wspomagane bądź mogliby po zakończeniu edukacji uzyskać zatrudnienie.
- monitorowanie regionalnego rynku pracy w celu określania czynności możliwych do wykonywania przez uczniów.
- stworzenie warunków do organizacji szkolenia teoretycznego i praktycznego oraz umiejętności szukania pracy.
- organizowanie praktyk wspomaganych na indywidualnie dobranych stanowiskach pracy przy wsparciu nauczycieli pełniących rolę trenerów pracy.

TRZĘCI PROGRAMOWE WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Treści programowe z zakresu preorientacji dla oddziałów przedszkolnych:

1. Poznanie własnych zasobów

Dziecko:

- określa, co lubi robić;
- podaje przykłady różnych zainteresowań;
- określa, co robi dobrze;
- podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Dziecko:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- powiada o sobie w grupie rówieśniczej.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Dziecko:

- nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- nazywa czynności, których lubi się uczyć.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych

Dziecko:

- opowiada, kim chciałoby zostać;
- na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Treści programowe z zakresu orientacji zawodowej dla klas I- III SP

1. Poznanie własnych zasobów

Uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wynikało dla niego i dla innych.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych

Uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Treści programowe z zakresu orientacji zawodowej dla klas IV - VI SP

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz pod-stawową specyfikę pracy w zawodach;
- opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych

Uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego dla klas VII i VIII SP,

1. Poznanie własnych zasobów

Uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno- zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjnozawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno- zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;

- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych

Uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno- zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- określa cele i plany edukacyjno -zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno- zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.
- włączanie rodziców w proces doradczy szkoły (prezentowanie wykonywanych przez siebie zawodów, organizacje wycieczek zawodoznawczych);
- spotkania informacyjno – doradcze (w czasie zebrań szkolnych);
- śledzenie losów absolwentów;
- działalność kulturalna na rzecz środowiska lokalnego;
- diagnoza i analiza potrzeb na podstawie wywiadów i ankiet.

Treści programowe z zakresu Doradztwa Zawodowego dla Branżowych Szkół I Stopnia

1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);
- określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;
- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową.

Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno- zawodowych;

- określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje, z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy;
- porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;
- konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;
- określa znaczenie i wskazuje możliwości odbycia stażu zawodowego lub zdobycia zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;
- sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;
- przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;
- charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;
- określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym
- analizuje możliwości kontynuowania nauki.

Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.

Treści programowe z zakresu Doradztwa Zawodowego dla Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy.

Aktywny zawodowo

- rozpoznawanie i nazywanie własnych potrzeb i oczekiwań w odniesieniu do pracy; uczenie się wskazywania swoich mocnych i słabych stron w sytuacji pracy;
- uczenie się określania swoich preferencji (zainteresowań) i predyspozycji zawodowych, doskonalenie umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej;
- poznawanie znaczenia pracy w życiu człowieka;
- poznawanie zawodów i czynności zawodowych, dokonywanie wyborów zgodnie z preferencjami i możliwościami;
- poznawanie szans i zagrożeń wynikających z podjęcia decyzji o zatrudnieniu;
- uczenie się aktywnego poszukiwania pracy;
- doskonalenie umiejętności posługiwania się komputerem i wykorzystywania go jako źródła informacji i narzędzia wypowiedzi;
- uczenie się technik autoprezentacji i prowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą;
- uczestniczenie w praktykach wspomaganych; uczenie się czynności pracy na konkretnych stanowiskach pracy;
- zapoznanie się z dokumentacją formalną związaną z podjęciem zatrudnienia;
- poznanie praw i obowiązków pracownika;
- poznanie praw i obowiązków pracodawcy;
- poznanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych;
- uczenie się radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w pracy;
- kształtowanie umiejętności społecznych niezbędnych w pracy;
- poznanie stanowiska pracy i kultury zakładu pracy.

REALIZATORZY I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Osobą odpowiedzialną za realizację Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego jest Dyrektor Szkoły.

Wewnętrznszkolny System Doradztwa Zawodowego w Zespole Placówek Specjalnych w Tczewie realizowany jest przez wszystkich członków Rady Pedagogicznej szkoły:

- dyrektora Zespołu Placówek Specjalnych;
- wychowawców klas;
- nauczyciela doradztwa zawodowego;
- nauczycieli przedmiotowych;
- nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej;
- nauczycieli edukacji przedszkolnej;
- nauczycieli współorganizujących kształcenie specjalne;
- nauczycieli – bibliotekarzy;
- nauczycieli – wychowawców świetlicy szkolnej i grup wychowawczych;
- pedagoga;
- psychologa ;

W realizacji WSDZ szkoła będzie współpracowała z instytucjami i organizacjami wspierającymi jej pracę oraz rodzicami uczniów. Zakres zadań poszczególnych osób zaangażowanych w proces doradczy wynika z kompetencji, profilu wykształcenia, wykładanych treści programowych oraz podstawy programowej w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Na każdym przedmiocie nauczyciele realizując podstawę programową odnoszą się do doradztwa zawodowego.

FORMY I METODY PRACY

Metody pracy:

- metody aktywizujące (burza mózgów, giełda pomysłów, mapy myślowe);
- drama;
- metody plastyczne (plakaty, ulotki, komiksy);
- metody audiowizualne (wykorzystanie internetu jako narzędzia do zdobywania informacji, programy i prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne i zawodoznawcze);
- gry i zabawy;

- mini – wykłady;
- dyskusje, pogadanki, debaty, prelekcje.

Formy pracy adresowane do uczniów:

- zajęcia grupowe;
- warsztaty;
- lekcje wychowawcze;
- rozmowy doradcze;
- zajęcia indywidualne i konsultacje;
- dni otwarte;
- udział w targach edukacyjnych, festiwal zawodów;
- wycieczki zawodoznawcze;
- koła zainteresowań;
- praca z internetem (poradnictwo, baza danych, źródło informacji);
- praca z informatorami o zawodach. Formy pracy adresowane do rodziców i środowiska lokalnego:
- tablice informacyjne, zasoby biblioteczne, strona internetowa szkoły, e- dziennik;
- spotkania informacyjno – doradcze (w czasie zebrań szkolnych), informowanie o targach edukacyjnych, dniach otwartych w szkołach;
- indywidualne spotkania z specjalistami (pedagog, psycholog).

ZASOBY MATERIALNE

Zajęcia z doradztwa zawodowego są realizowane w sali, w której znajduje się komputer z dostępem do Internetu oraz tablica multimedialna (rzutnik multimedialny). Nauczyciel doradztwa zawodowego ma możliwość przeprowadzenia zajęć grupowych w pracowni komputerowej (według potrzeb). Uczniowie mają dostęp do komputerów z programami edukacyjnymi – biblioteka szkolna.

Wyposażenie:

- biblioteczka z materiałami i publikacjami dla uczniów, dla nauczycieli i rodziców;
- sprzęt do ekspozycji materiałów drukowanych – tablice informacyjne, regały na książki;
- dostęp do sprzętu do powielania materiałów – (drukarka, kserokopiarka);
- zbiory informacji drukowanych – informatory, ulotki;
- zbiory informacji multimedialnych – filmy, płyty CD, programy komputerowe;
- materiały wspomagające pracę nauczyciela doradztwa zawodowego i nauczycieli – ankiety, kwestionariusze, scenariusze zajęć;
- materiały biurowe.

SIEĆ WSPÓŁPRACY

- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tczewie;
- Urząd Pracy w Tczewie;
- biblioteka pedagogiczna;
- Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli;

ROCZNY PLAN REALIZACJI DZIAŁAŃ WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE PLACÓWEK SPECJALNYCH W TCZEWIE NA ROK SZKOLNY 2019/2020

Plan realizacji działań Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego znajduje się w załączniku nr 1.

Wszelkiego rodzaju wybory dotyczące zdobycia wykształcenia czy kwalifikacji zawodowych wymagają świadomości własnych zasobów, znajomości rynku edukacyjnego, świata zawodów i struktury rynku pracy. Dlatego istotnym zadaniem szkoły jest wyposażenie uczniów w umiejętności przydatne w podejmowaniu świadomych decyzji edukacyjno - zawodowych oraz sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Za funkcjonowanie WSDZ odpowiada Dyrektor Szkoły. Dla właściwego funkcjonowania WSDZ konieczna jest współpraca i zaangażowanie pracujących w szkole specjalistów, nauczycieli i wychowawców. Za koordynację działań w ramach realizacji WSDZ odpowiedzialny jest szkolny doradca zawodowy lub osoba wyznaczona przez Dyrektora. Co roku do WSDZ dołączany jest, w formie załącznika, harmonogram działań z zakresu doradztwa zawodowego zaplanowanych na cały rok szkolny dla poszczególnych szkół.

Do Zespołu Placówek Specjalnych w Tczewie uczęszczają uczniowie na wszystkich etapach edukacyjnych takich jak: Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Branżowa Szkoła I Stopnia, Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy. Uczniowie realizują podstawę programową kształcenia ogólnego (uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim) oraz podstawę programową dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym. WSDZ przewiduje zajęcia z doradztwa zawodowego w obu grupach. Działania doradcze są realizowane na terenie Szkoły oraz jej najbliższego otoczenia (w formie wycieczek).

Formy pracy doradczej adresowane do uczniów:

- badanie (diagnoza) zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole (wywiad, kwestionariusz ankiety);
- zajęcia warsztatowe (grupowe) służące rozbudzeniu świadomości konieczności planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej, umożliwiające poznanie siebie i swoich predyspozycji zawodowych;

- warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej i współdziałania w grupie, rozwijające umiejętności autoprezentacji i rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcami,
- radzenie sobie ze stresem;
- zajęcia uczące umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny)
- udostępnianie informacji o zawodach, o szkołach, rynku pracy (lokalnym, krajowym, w UE),
- o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, obowiązującym prawie pracy;
- udzielanie indywidualnych porad w podjęciu decyzji edukacyjnej i zawodowej;
- rozwijanie przedsiębiorczości uczniów poprzez włączanie ich w organizację imprez szkolnych, praca uczniów w szkolnych mini przedsiębiorstwach, udział w projektach
- organizowanie wycieczek na targi edukacyjne, do zakładów pracy, szkół,

Zakres treści kształcenia:

- 1) Zdolności i mocne strony osobowości;
- 2) Zainteresowania i predyspozycje zawodowe;
- 3) Przedsiębiorczość w planowaniu kariery zawodowej;
- 4) System edukacji w Polsce;
- 5) Poznawanie świata zawodów;
- 6) Planowanie przyszłości edukacyjno-zawodowej;
- 7) Podejmowanie decyzji o dalszym kształceniu;
- 8) Rozpoznawanie własnych możliwości i ograniczeń w planowaniu dalszej drogi zawodowej;
- 9) Wyszukiwanie informacji o zawodach;
- 10) Uzasadnienie znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 11) Analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 12) Określa znaczenie uczenia się przez całe życie;

PRZEWIDYWANE EFEKTY Z REALIZACJI WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Dla uczniów i rodziców:

- dostęp do aktualnej informacji edukacyjnej i zawodowej;
- świadome, trafniejsze decyzje edukacyjno – zawodowe;
- mniej niepowodzeń szkolnych, motywowanie do nauki i pracy;
- kształtowanie pożądanych postaw, nawyków i umiejętności niezbędnych w toku zdobywania dalszego wykształcenia i przyszłego zawodu;
- przygotowanie uczniów do pełnienia różnych ról społecznych;
- umiejętność pracy w grupie, a w przyszłości w zespole;
- wsparcie rodziny w kształtowaniu określonych postaw i zachowań związanych z planowaniem kariery zawodowej ich dzieci.

Dla szkoły i środowiska lokalnego:

- utworzenie na terenie szkoły sprawnie działającego systemu doradztwa zawodowego;
- współpraca wszystkich nauczycieli w celu realizacji zadań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- odkrywanie i rozwijanie talentów, uzdolnień i pasji uczniów;
- zwiększenie atrakcyjności szkoły;
- promocja lokalnych instytucji ;
- zwiększenie trafności edukacyjnych uczniów wybierających szkołę programowo wyższą.

EWALUACJA WEWNĄTRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO

Realizacja Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego będzie opierać się na monitorowaniu podejmowanych działań w celu ich ulepszenia lub wprowadzania nowych form i metod pracy. Wykorzystane zostaną do tego:

- wywiad;
- obserwacja;
- ankieta dla nauczycieli;

Ewaluacja pozwoli aktualizować działania doradcze, jak najlepiej dostosować je do specyfiki każdej klasy, podążać za aktualnymi potrzebami i oczekiwaniami uczniów, rodziców, nauczycieli i środowiska lokalnego.

		<p>–nadzoruje uczniów biorących udział w konkursach literackich , uczy poprawnie formułować życiorys , list motywacyjny , CV. Zapoznaje z zawodami humanistycznymi – dziennikarz , aktor , reżyser.</p> <p>–prezentują uczniom filmy o zawodach w języku angielskim lub niemieckim. Zapoznają ze słownictwem : zwroty grzecznościowe , emocje , ubiór w pracy , instytucjami użyteczności publicznej , obowiązkami pracownika , instrukcjami obsługi .</p> <p>–programista , operator , nawiązuje także do zawodów: fryzjer , stolarz , kucharz.</p> <p>- omawiając stan zdrowia i choroby człowieka nawiązuje do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Omawia zawody związane z omawianą tematyką –biolog , mikrobiolog , lekarz , pielęgniarka , farmaceuta , ogrodnik , kucharz , rolnik.</p> <p>–zajęcia o elektryczności , mechanice; omawia zawody elektryk , mechanik pojazdów samochodowych , dekarz .Zagadnienia z obszaru atomistyki , automatyki</p> <p>- praca w laboratorium (laborant). I pomoc w przypadku poparzeń środkami chemicznymi oraz zatruc –ratownictwo medyczne.</p> <p>–nawiązuje do zawodów górnik , handlowiec , kartograf , geolog. Struktura zatrudnienia w Polsce , problemy globalizacji</p>	<p>Nauczyciele języków obcych</p> <p>Nauczyciel matematyki</p> <p>Nauczyciel biologii</p> <p>Nauczyciel fizyki,</p> <p>Nauczyciel chemii,</p> <p>Nauczyciel geografii,</p> <p>Nauczyciel techniki,</p>	<p>I i II semestr</p> <p>I semestr</p> <p>II semestr</p> <p>I semestr</p>
--	--	--	--	---

		<p>–zachowanie się podczas zwiedzania zabytków , omawia zawody –fotograf , malarz , reżyser , aktor</p>	<p>Nauczyciel religii,</p>	<p>II semestr</p>
		<p>–czym jest praca w życiu człowieka , wyznaczanie celów życiowych . Na czym polega szczęście –praca zawodowa jako źródło satysfakcji . Przypowieść biblijna o talentach – wykorzystanie własnego potencjału.</p>	<p>Nauczyciel biblioteki</p>	<p>I semestr</p>
		<p>-udostępnianie kart zawodów, tworzenie biblioteczki zawodoznawczej, udostępnianie komputera z programami do samobadania</p>		<p>I i II semestr</p>
		<p>–galeria charakterów , poznawanie własnego charakteru , temperamentu. fizycznego –omawiając trening zdrowotny pomagają opracować rozkład dnia ucznia , uwzględniając proporcje między pracą a wypoczynkiem , wysiłkiem umysłowym a fizycznym</p>	<p>Nauczyciel WDŻ, Wychowawcy grup wychowawczych</p>	

Doradca zawodowy będzie realizował treści kształcenia w ramach dziesięciu tematów.

Jeden temat zajęć obejmuje jedną jednostkę lekcyjną.

Zajęcia będą odbywały się jeden raz w miesiącu z nauczycielem doradcą zawodowym w klasie VII i VIII.

Cykl 10 zajęć lekcyjnych, podczas których realizowane będą treści mające na celu poznanie samego siebie w zakresie swoich uzdolnień, zainteresowań i wartości związanych z pracą.

Klasa VII

1	Ja w moich oczach.	wrzesień
2	Ja w oczach innych.	październik

3	Moje portfolio	listopad
4	Zawody moich bliskich.	grudzień
5	Jakie wartości są dla mnie ważne	styczeń
6	Zawody wokół nas.	luty
7	Wolontariat – to jest to.	marzec
8	Szkoły zawodowe- szkołami pozytywnego wyboru	kwiecień
9	Co dwie głowy to nie jedna- kto mi może pomóc w wyborze szkoły?	maj

Klasa VIII Tematyka zajęć

1	Co lubię, co mnie interesuje?	wrzesień
2	To potrafię w tym jestem dobry.	październik
3	Zdolni są wśród nas.	listopad
4	Zawody moich bliskich.	grudzień
5	Praca i jej wartość.	styczeń
6	Jaki zawód jest dla mnie najciekawszy.	luty
7	System edukacji w Polsce	marzec
8	Moja przyszłość edukacyjno – zawodowa.	kwiecień
9	Czas decyzji o wyborze kierunku dalszego kształcenia.	maj
10.	Kompetencje na rynku pracy.	

Etap Edukacyjny	Przedmiot/zajęcia	Tematyka	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
Szkoła Branżowa I stopnia	Zgodnie z podstawą programową	Poznaję siebie: rozpoznaje swoje zasoby, predyspozycje i zainteresowania pod kątem wybranego zawodu -doskonali umiejętność komunikowania się (w tym elektronicznego) planuje i ustala cele, doskonali umiejętność słuchania i przekazywania myśli -ma świadomość barier komunikacyjnych i ich wpływu na efektywność pracy	Pedagog, psycholog	I i II semestr

		<p>poszerza wiedzę na temat swoich zdolności, zainteresowań, mocnych i słabych stron, stylu uczenia się, motywacji i jej źródeł</p> <p>potrafi radzić sobie w sytuacjach trudnych, stresujących, konfliktowych (np. egzamin).</p> <p>-rozwija wiedzę dot. wpływu stresu i złych warunków pracy na swoje zdrowie</p> <p>-rozumie konsekwencje postrzegania siebie i bycia postrzeganym przez innych (także w mediach społecznościowych)</p> <p>-rozwija umiejętność współpracy w grupie</p> <p>-przygotowuje się do pełnienia ról społecznych i zawodowych</p> <p>- poznaje zawody i rynek pracy</p> <p>-doskonali umiejętność dostosowania się do kultury organizacyjnej szkoły, warsztatów szkolnych, zakładu pracy (zasady, regulaminy itp.)</p> <p>-poszerza wiedzę na temat zapotrzebowania rynku, oczekiwań pracodawców</p> <p>-poszerza wiedzę na temat dynamiki rynku pracy (zmieniające się tendencje),</p> <p>- wycieczki zawodoznawcze, spotkania z przedstawicielami firm, szkolenia, praktyki zawodowe, udział w dniach kariery i targach pracy;</p> <p>-dokumenty aplikacyjne CV, życiorys, list motywacyjny</p>	<p>Nauczyciel praktycznej nauki zawodu</p> <p>Pedagog Nauczyciel praktycznej nauki zawodu</p> <p>Wychowawcy klas Nauczyciele praktycznej nauki zawodu</p> <p>Nauczyciel języka polskiego</p>	
--	--	---	--	--

Etap Edukacyjny	Przedmiot/zajęcia	Tematyka	Osoby odpowiedzialne	Czas realizacji
Szkoła Przystosowująca do Pracy Klasa I i II	Funkcjonalne osobiste i społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - odkrywam siebie –będę dorosły; - dbam o swój wizerunek - prace domowe- to da się zrobić. - urząd bez tajemnic- ludzie listy piszą. - ile to kosztuje?- zakupy -czy to jest przyjaźń? - jestem dobrym kolegą, dobrą koleżanką - komunikować się to nie to samo co mówić. - prawda czy fikcja, internet bez tajemnic, - sztuka życia – jestem odpowiedzialny 	Wychowawca	I i II semestr
	Kreatywność	<ul style="list-style-type: none"> - to potrafię, czyli każdy ma jakiś talent 	Pedagog/ Psycholog	
Klasa III	Doradztwo edukacyjno-zawodowe	Tematyka zawarta w programie „Moja przyszłość”	Nauczyciel – zajęcia kreatywne	
			Nauczyciel doradca zawodowy	

Zasoby do wykorzystania przez nauczycieli:

- <https://doradztwo.ore.edu.pl/>
- TalentGame – metodyka i narzędzia badania predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów;

- Narzędzia diagnostyczno-edukacyjne w formie gry komputerowej wspomagają uczniów w różnych kategoriach wiekowych (7+, 12+, 16+) w poszukiwaniu i rozwijaniu talentów oraz w podejmowaniu kluczowych wyborów życiowych.
- Poznajemy zawody naszych rodziców, konspekt zajęć świetlicowych.
Źródło dostępu: <http://www.sp14-bialystok.pl/pracownicy/publikacje/> B.,
- Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych http://static.scholaris.pl/main-file/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf Forma
- B, Przepióra A., Poznajemy zawody – komplet 3 książek z pomocami dydaktycznymi: Blżej Przedszkola –2016; <http://blzejprzedszkola.pl/wydawnictwo/?238>, poznajemy-zawody-komplet-3-książek-z-pomocami-dydaktycznymi
- Maćkowiak A., Kim zostanę, gdy dorosnę? Piosenki o zawodach (z 2 płytami CD): Harmonia 2016 Piosenki o zawodach z tekstami ilustracjami.
- Kamińska D., Jak bawić się i uczyć z pasją? Blżej Przedszkola
- Matematyczna wyspa.pl.
- malykonsument.com.pl
- www.cha-ching.pl
- [Gospodarowanie budżetem.pkobp.pl/sko/lokatka](http://Gospodarowaniebudzetem.pkobp.pl/sko/lokatka)

